

НАРОДНА СКУПШТИНА

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ О РАДУ СРПСКЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

ИЗЛАЗИ СВАКИ ДАН ЗА ВРЕМЕ СКУПШТИНСКОГ РАДА

ПРЕТПЛАТУ ПРИМА

КРАЉЕВСКО-СРПСКА ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА

ЦЕНА ЈЕ ЛИСТУ:

ЗА СРБИЈУ 6 ДИИ. МЕСЕЧНО

ОД ЈЕДНОГА ВРОЈА 0.40 ДИИ.

ЗА СТРАНЕ ЗЕМЉЕ ПОШТАНСКОГ САВЕЗА 15 ДИИ. МЕСЕЧНО

УРЕЂУЈУ СКУПШТИНСКИ СЕКРЕТАРИ:

Ранко Петровић, Доброслав Ружић, Љуб. П. Ћирић.

Број 109

ПЕТАК 29 МАРТА 1891

Година I

85 САСТАНАК

5 марта 1891 год. у Београду

ПРЕДСЕДАВАО ПОТПРЕДСЕДНИК

Паја Вуковић

СЕКРЕТАР

Ранко Петровић

(НАСТАВАК)

(Одговор на интерпелације: П. Срећковић)

Ми их пре нисмо прогонили, па су се опет догађала убиства; то је један дивљак свет, лоповски свет, који живи од крађе. Ја нећу да кажем то и за оне, који живе у питомини, али то потпуно важи за оне по планинама. С тога треба метути на границу чиновнике, који су паметни и који ће да нађу добре људе, па ако Арнаути убију нашег једног, они нека убију њихових пет, ако они убију наших 3, они нека убију њихових тринаест. То разумевају Арнаути. Иначе ако ми и даље не предузмемо озбиљније мере против тих дивљака, онда им ни Турска неће моћи ништа. Ено су Дреничани прогнали царског чиновника. Арнаути не признају турску власт. То би дакле требало ставити у дужност нашим чиновницима да не уступају земљиште Арнаутима, него да одма убију, чим почну да краду и плачкају или наше земљиште да освајају. Ти ће лопови да напредују док их не почнемо да бијемо и оно што каже Тома, оно има свога смисла—изведите војску на границу ради здравља, па ћете видети како ће они далеко обилазити.

Арса Прокопијевић — Ја мислим да вам је већ досадно говорити о овим стварима, да вам је немилост слушати да се на граници често дешавају убиства. Ја сам на једном пограничном срезу и знам врло жалосних случајева; често се сећам да се дешавало убистава тако рећи на једном месту, по један по два па и по више мртваца и рањених падну. Пои Марко рече, да је ова интерпелација неумесно упућена на министра унутр. дела, у чему се ја нисам са њим сложио. Он каже о томе треба да реши међународно право и уговором да се обезбеди мир. Лопови и лажови не могу бити међународним уговором хватани ни говени, има их с ове стране, а и са оне.

Дакле, излишно је говорити о томе да ће се умањити број убиства међународним уговором. Главна је несрећа у томе, што су нам карауле много далеко једна од друге, што нису обновљене оне старе у српско-турском рату изгореле карауле, него место оних добрих старих караула праве исте сами стражари од наслона са сламом покривене и то са не-

колико надница, а не коштају више од 10—15 дин., док међутим старе погореле карауле коштале су по 100 дуката, а зад стражари их сами прави без прозоре на њима, те није ли најмање осигуран у својој караули од Турака. Дакле највећа је незгода још и у томе, што је држава ове стражаре врло мало или готово ни мало платила. Претпоставите, господо, да је такав један наш стражар плаћен са 20 дин. Па сад је толико плаћен не можемо се бољем чувању границе и надати од њега. Наша је држава пре 7—8 година плаћала буљубашама 30 дин., а стражарима пограничним 25 дин. То је сако рећи била доста скромна плата. У то доба примали су се за чување границе врло поштени људи, и граница је била сигурнија. Међутим данас кад је дневница једном стражару сведена на 3 гроша, да тиме чува границу, храни своју жену и децу, ту онда нема поштења; једва би можда могао себе тиме издржати, а камо ли жену и децу, њему сад не остаје ништа друго до да краде. Једни имају побратиме своје у Турској; други имају у Србији; једни се враћају, па срећу оне друге те предају или међусобно трамљавају покрађену стоку. Не бих се могао сложити са оним што рече г. Панта, да су наше власти криве, што не умеју да се свете и да убијају те Арнауте, место једног три место 3—10. Ми би рђаво с тиме прошли. Дешавају се случајеви да они убију по три наша стражара за један дан, као што је то било пре 4 месеца. Убију наши из освете за ове једног од њихових, а они опет се враћају у Србију да се освете, те убијају кога срећу ни крива ни дужна. Дакле од освете нема ништа; осветом се не може излечити ово зло, него прво и прво треба платити стражаре тако да могу пристojно живети и своју фамилију издржавати и да се не одваже усљед велике оскудице на крају; то је једно, а друго: да се поправе карауле, да се могу ти стражари од лопова бранити. Докле тога не буде они ће убијати и плачкати, и незреће ће бити више него до сад, јер ретко се ко поштен да служи на граници државу, кад од ње дневно има само 3 гроша. Наградимо их боље, па ћемо се и бољим резултатима надати.

Марко Петровић — Ја кад сам казао: да безбедност наше државе и наших пограничних држављана треба да се зме у заштиту међународним правом, нисам мислио да то међународно право требају и морају да читају и правилно примењују ти разуздани погранични елементи, но њихова државна влада,—и да је она дужна да чува своју границу о свом трошку, те да се од ње не чине нашим држављанима ове неправде,—а то је дужна свака држава да чини по јасним прописима међународног права, да чувају безбедност суселне границе тако исто, као што и она друга о свом трошку чува спокојство њених пограничних места њихове државе. И ако будемо како сваки у својој територији схватили и проценили заједничке државне дужности по међународном праву, и строго их се држали, онда ћемо бити задовољни и ми и они.

Димитрије Машћ — Изгледа ми да су почели посланици да терају шалу са интерпелацијом, коју је поднео послиједи поп Богосав. Свакојако ја мислим да она није од малог значаја за вас, господо, који живите у среди Шумадије вама је сва имаовина и живот осигуран, можете се кретати како хоћете; али не би било право да Народ. Скупшт. преко овога питања пређе летимично, не водећи рачуна о томе што њихови грађани испуњавају своје дужности грађанске, па да им због тога треба заштитити личну и имовну сигурност. Ја мислим да сваки грађанин даје држави само за то, да му држава очува његову тековину. Ако то држава није кадра да учини, онда он не треба ни да даје држави; сваки је грађанин члан друштва и државе и он је потребан и друштву и држави. И кад ови грађани пристају да све своје дужности врше, онда и држава треба да заштити ове људе.

Свакојако ја држим, да и ти наши суграђани, који су на оном крају, заслужују призрења од стране српске владе и Скупштине, ради очувања њихове тековине и личне безбедности. Г. министар унутр. дела изволео је рећи, како је српска влада чешће протествовала, услед упада Арнаута у нашу земљу, и како је отоманска влада одговарала врло често, да су непознати ти Арнаути који упадају, у толико пре, рече министар, што их и сами наши грађани нису познавали. Дакле, кад отоманска влада не познаје своје грађане, и кад није била у стању, да пронађе те злочинце, који живе у њеној средини, изгледа ми, да није баш тако немогуће, или да има нечега другог; или нема моћи њихова власт, да стане на пут тим неваљалим људима, који прелазе нашу границу и пљачкају, или намерно није хтела то да учини. Г. министар поред тога рече, да је отоманска влада послала чак и војску своју ради одржања реда на нашој граници. Ја мислим, да је то и оправдано од стране отоманске владе. Свакојако и нама не остаје ништа друго, него као што рече поп Арса, да се добро награде чувари границе, да наше срење власти бирају поштене и одважне људе за чуваре наше границе, јер кад будемо добили поштене стражаре и кад им се буде добро плаћало, они ће свакојако савесније вршити своју дужност. Поред тога на случај, да Арнаути и даље почну упадати, ја мислим да има пута и начина, да дамо већу помоћ чуварима. То би могло бити бар преко лета. Ми имамо вароши близу границе, у којима војска може да логорује, и да се нађе за помоћ, јер за војску је све једно логоровала у Брагујевцу или Прокупљу. И ја мислим, да би министар унутр. дела најбоље учинио, кад би се споразумео са целом владом да нађе пута и начина за помоћ; а овај начин, који сам поменуо био би најјефтинији, да се стане на пут тим људима, који хоће да нападају, било по својој навици, или може бити има неког трећег, који их тутка. Ја мислим, да г. министар треба да се споразуме са министарским саветом, и да стане томе на пут.

Министар унутр. дела — Господо, дужност ми не допушта, да пропустим без одговора неколико навода, које су учинили разни говорници, говорећи о интерпелацији. Пре свега, сам интерпелант казао је као факт, као нешто, што он добро зна, да смо ми чак напустили земљиште наше Арнаутима, дакле ништа мање, него да смо уступили парче Србије. Г. интерпелант није промерио онда шта је казао, и дужност ми је да кажем, да то није истина. Има места, да се где год положај карауле мења, јер мора бити на пвиди границе, и бира се добар положај.

Има још две ствари, које су ме зачудиле, а које не могу пропустити, да о њима не проговорим. Да је ко други, који се у тој ствари мање разуме, не бах проговорио, али кад је генерал Лешјанин казао отворено, мислећи ваљда, да ће тиме наш понос очувати, да смо ми криви и да се од наше стране упада, онда не смем ћутати. По његовом говору отпали су сви оправдани узроци, па основу којих ми имамо, да протестујемо код порте — јер би порта имала права, по говору генерала Лешјанина, да каже шта имате да тражите, дајте ви нама задовољења, или танте за танте. — Дужност ми је да кажем, да се то није дешавало од наше стране, него само

од Арнаута. Ја не кажем, да се не може десити, да по неко и са наше стране учини неко зло преко границе, али читаве теге да упадају, то с наше стране не бива. И с тога ми смо увек у праву, да од порте тражимо накнаду штете, јер заиста ми смо оштећени, а нисмо никад то провицирали.

Исте је врсте и оно, што је г. Панта Срећковић казао, да су криви чиновници томе, што Арнаути упадају. Разуме се да је то речено онако на памет. Ја могу да кажем, да према раздражености Арнаута, тих упада нема много, и несрећа није тако велика, као што се представља, и наши чиновници и чувари врше дужност своју, и доказују да су јуначки и ако су слабо плаћени, и никад се није десило, да су дубље ушли у земљу, него близу границе. Дакле и чиновници и стражари врше своју дужност добро, и морам скинути сваку одговорност са наших органа, да је до њих кривица за то. Наши грађани задовољни су сви у једној правној уређеној држави, они врше своју дужност и њима не пада на памет, да упадају у другу земљу и да пљачкају, а ако одбију јуначки оне који су га папали, то се не може казати, да су они нападали. У опште ја држим, да ово питање и ови односи на граници не могу се регулисати са стражарима, за то треба поради пријатељским путем и споразумом са портом, да се она брине о својим поданицима, да буду мирни на граници, а ми на нашој, јер, кад би ми начичкали стражаре на граници, омет се може десити сукоб. То треба уредити другим путем, и то је влада почела радити. Ви знате, да је била мешовита комисија са портиним комесаром, и донела је одлуку, која ће се и извршити, и има изгледа, да ће се ти случајеви смањити на што мањи број.

М. Лешјанин — Ја морам неколико речи да одговорим, објашњења ради, на говор г. министра унутрашњих дела. Он рече да се чуди мени као ђепералу и посланику народном, што ја овде у Скупштини износим како, не само да Арнаути прелазе у нашу земљу гомизама, да убијају, арају и пљачкају, него како и наши прелазе у Турску и чине тамо оно, што Арнаути код нас чине. Господо, ви сте сви сведоци а и стенографи су забележили ваљда, да ја никад нисам говорио о упадима наших људи у Турску и да се ми тамо реванширамо. Ја сам говорио само о пљачки и крађи стоке, а и о нашим упадима у Турску нисам ни речи рекао и неправдо је да ми г. министар намеће оно, што нисам казао.

Потпредседник — Претрес је свршен. Пошто није предложена никаква одлука о овој интерпелацији, то председништво предлаже да се преко ове интерпелације пређе на дневни ред.

Ко је за то, да се преко ове интерпелације пређе на дневни ред, нека седи, ко је против нека устане? (Сви седе).

Изволте чути извештај одбора за повластицу за израду свиле.

Известилац Рад. Митровић чита:

ИЗВЕШТАЈ ОДБОРА

за

оцену пројекта закона о повластици г. Еразму Марију из Асколи-Пичена у Италији, за фабричку израду свиле.

Одбор је узео у оцену, како поменути пројект закона, тако и мишљење Државног Савета, па је нашао, да се овај пројект закона може примити у начелу; а учинио је од своје стране ове измене код појединих чланова:

У чл. I. после другог става додати:

„Тако исто овом повластицом неће се спречавати право на повластицу за ткање и фарбање свилених материја, чим би исту ко потражио. У коме случају повластичар Еразм Марије има и на ову првенствено право“.

У чл. VI. на крају додати:

„Он је дужан подићи најмање једну угледну свилару, у којој ће сам гајити свилоубе“.

„Овај посао дужан је урадити најдаље у другој години од када ову повластицу добије“.

У чл. VII. на крају у место речи „као кријумчар“, које брису, додати:

„По законима царинским као кријумчар“.

У чл. XII. а у деветом реду после речи „местима“ додати:

„И у времену које“.

У истом члану на крају додати:

„Ако се повластичар не би сложио са комисијом решиће спорно питање привредни савет“.

„Чауре коконе, које повластичар не би у одређеном времену примио, платиће их свакога месеца доцније, по пола динара скупље за сваки килограм“.

У чл. XIII. ну крају додати:

„Повластичар је обавезан да чауре откупи одмах чим се завијање сврши и у времену, које се за то по чл. XII ове повластице одреди.“

У чл. XVI. у место „100.000 (сто хиљада“, ставити:

„60.000 (шесет хиљада)“

У чл. XXII а у другом реду место речи „у“, која се брише, да се стави реч „по“.

Одбор, износећи ово своје мишљење пред Народну Скупштину, моли Скупштину да исто усвоји.

28 фебруара 1891 год.

у Београду.

ПРЕДСЕДНИК ОДБОРА

Ат. Вучковић

ИЗВЕСТИЛАЦ

Рад. Митровић

ЧЛАНОВИ:

Данило М. Јовановић, Љубинко Милинковић, Лазар Ј. Лазаревић, Срет. М. Гогић Таса Ђикић.

Потпредседник — Овај предлог ставићемо за сутра на дневни ред.

Изволте чути извештај одбора о предлогу г. Пере Максимића, да се укине полицијски надзор над политичким кривцима

Секретар Ранко Петровић чита:

ИЗВЕШТАЈ ОДБОРА

За преглед и оцену предлога Пере Максимића, народног посланика, о измени § 37. кривичног законика

Народној Скупштини

Потписани проучили су предлог г. Пере Максимића и нашла: да га треба у свему усвојити, па моле Народну Скупштину, да га и она усвоји.

ПРЕДСЕДНИК ОДБОРА.

М. Гарашанин

ИЗВЕСТИЛАЦ

Д. М. Илићановић

ЧЛАНОВИ:

Љуб. П. Ђирић, Данило М. Јовановић, Тома Војичић.

Мишљење Државног Савета

Господине Министре,

Државни Савет проучио је законски предлог г. Пере Максимића, народног посланика, о изменама у кривичном закону, односно укидања полицијског надзора над политичким кривцима, који сте му изволели послати писмом вашим од 8. фебруара текуће године № 1125.

Простирање полицијског надзора над политичким кривцима узаконено је као додаток законом од 17 јула 1868. године и то је учињено под притиском околности, које су настале у нашој отаџбини после догађаја од 1868. године.

Но, ма који да су узроци, што су учинили, да се полицијски надзор простре и на кривце, о којима је реч у § 87,

88, 89 и 90. казненог законика, питање је: има ли разлога, да то тако и даље остане.

Новији страни казнени законици нису усвојили полицијски надзор као казну. Сам казнени закон за немачку царевину много је у погледу полицијског надзора блажи од казненог законика пражског, који је немачком, а јамачно и нашем, казненом законнику служио за основу. Већ отуд излази, да полицијски надзор не треба сматрати као казну, које целисходност била би ван сваке сумње

Имајући на уму, да се полицијски надзор досуђује као узредна казна, и да се примењује после издржане главне казне, — робље или затвора — полицијски надзор може се с успехом применити на оне, који су осуђени за крађе, разбојништва, палевине и т. д. За такве кривце и узаконен је првобитно полицијски надзор као казна. Код ове врсте кривца, полицијским надзором иде се на то, да се у неколико одвикну, или да се спрече чинити поменуте кривце, ограничени полицијским надзором у својој личној слободи. Али да се полицијски надзор примењује као казна и на политичке кривце, и то у земљи, где је политичким слободама тако пространа основа, као у Србији, — за то се не би могли извести никакви разлози.

С тога је Државни Савет мишљења, да се може и да треба узаконити предлог г. Петра Максимића: да се полицијски надзор не простире и на политичке кривце.

Што се тиче форме, у којој ће се то узаконити, ма да то суштини ствари не доприноси, Савет је мишљења, да би најудесније било, да се закон стилизује као замена дотичних прописа § 37 а. и 3/ б. казненог законика (допуна од 20 марта 1863.) и додатка тим законима од 17 јула 1868 год. којом приликом могла би се учинити и нека поправка у стилизацији.

На основу изложеног, час ми је саопштит вам мишљење Државног Савета, да се може предлог г. Пере Максимића, народног посланика, усвојити и узаконити.

Шаљући вам под/ оригинал предлога, част ми је и овом приликом уверити вас о мом одличном поштовању.

Председник Државног Савета
генерал

С. Грујић. с. р.

Потпредседник — Данашњу седницу закључујем а другу заказујем за сутра у 8^{1/2} час. пре подне.

На дневном реду биће: предлог г. П. Максимића о укидању полицијског надзора; предлог за повластицу за параду свиле и одговори г. министра унутрашњих дела на питања и интерпелације.

Састанак је овај трајао до 12^{1/2} час. у подне.

86 САСТАНАК

7 марта 1891 год. у Београду

ПРЕДСЕДАВАО ПОТПРЕДСЕДНИК

Паја Вуковић

СЕКРЕТАР

Станојло Вукчевић

Почетак у 9 часова пре подне.

Присутна су гг. министри: привреде, просвете, финансије, унутрашњих дела и правде.

Потпредседник. Отварам 86 састанак. Изволте чути протокол 85 састанка.

Секретар Стан. Вукчевић прочита поменути протокол.

Потпредседник — Усваја ли Скупштина прочитани протокол? (Усваја).

Изволте чути молбе и жалбе упућене Народној Скупштини.

Секретар чита:

Збор свију занатлија из Србије, чланови еснафа опанчарског, обућарског и сарачког, еснаф трговачко-занатлијски из Д. Милановца, занатлије из Трстеника, еснаф кројачки из Шапца, еснаф опанчарски из Ивањице — моле да се што пре стави на дневни ред закон о подели радња — да се још ове скупштинске сесије реши;

Ј. Илић протојереј, у име свештеника шабачких, моли да се прими мишљење одборско по пројекту закона о фонду свештеничком;

Бивши кметови из среза колубарског окр. подунавског, моле да не плаћају дијурну за преглед њихових рачуна;

Суд и одбор општине друговачке у окр. подунавском, жале се што незаконитим путем хоће да им се придружи село Бадјевица;

Сељани из Заовина у ср. рачанском окр. ужичком, жале се на државног шумара, што им неда сећи гору у Тари;

Сељани општине љубишке, у срезу златиборском округу ужичком, моле за државно оружје, да се бране од допова и курјака;

Суд општине Љубишке, у ср. златиборском окр. ужичком моли, да се селу Љубишу исплати реквизиција; и

Светозар Боторић, из Београда, жали се што велико-продаја дувана за округ подунавски није уступљена њему него другоме.

Потпредседник — Све ове молбе и жалбе упућује се одбору за молбе и жалбе.

Изволте чути једну молбу за одсуство.

Секретар чита:

Народној Скупштини

Молим Скупштину да ми изволи одобрити још двадесет дана одсуства.

5 марта 1891 год.
Смедерево.

Пет. Максимовић
посланик.

Потпредседник — Одобрава ли Скупштина тражено одсуство? (Одобрава).

Изволте чути једну интерпелацију на министра унутрашњих послова.

Секретар чита:

Интерпелација

на

Г. Министра Унутрашњих послова

Општинске су власти у својим пословима самоуправне, оне подлеже општим земаљским законима и надзору државне власти чл. 1. општ. закона.

Председник општ. суда, поред осталих послова прима и саопштава наредбе државне власти, општинском суду, одбору или збору у колико се њих тиче и стара се о извршењу њиховом, чл. 49 тач. 2 општ. закона.

По § 466 грађ. суд. поступка власти су полициске дужне саме за извршење пресуде узимати имања покретна и непокретна.

Овди се разуме само извршна власт.

Питам г. министра, да ли му је познато и слаже ли се са законом општинске самоуправе:

1. Да средске власти примењују чл. 49 тач. 2 општинског закона приморавају општине те ове врше попис непокретног имања, кад средска власт има коју пресуду да изврши кад је ово њихово.

2. Зна ли г. министар, да средске власти употребљују у вароши општинске судове за разошење позива или списком позивати грађане, ради саопштења продаје или ма што друго.

3. Морају ли општински судови вршити и оно што спада у дужност средским пандурима или практикантима, те тиме општинске послове у већој мери затрљати, по што су до сада биле.

Хоће ли г. министар стати овоме на пут или ће остати законито све оно што полиција општини нареди, па ма то било скопчано са штетом вршења општинске службе, само њено полициско да се мора извршити.

Тражим од г. министра да ми објасни који су то послови, што општина варошка мора 2—3 званичника употребити само на полициске — средске послове.

ИНТЕРПЕЛАНТ
Тома Јовановић
НАРОД. ПОСЛАНИК.

Потпредседник — Ова интерпелација упућује се надлежном министру, да одговори на њу у законом року.

Тома Јовановић — Овде непрестано стижу молбе од еснафа, да се донесе закон о подели радња. Министар је јуче тражио да се преко тога пређе на дневни ред, и да се то остави за идућу Скупштину. Овде су дошле толике депутације: има на 300—400 људи, ја не знам за што г. министар, кад зна, да народ жељно очекује овај закон, још га не подноси Народној Скупштини на решење. Кад смо ми могли толике законе да донесемо у овоме сазиву, за што не би могли и тај закон да решимо? Нека се тај закон поднесе, да га ми решимо, па макар он био у почетку мало и не потпун, он ће се доцније, на другим скупштинама поправљати и допуњавати.

Потпредседник — Јуче је било питање на г. министра народне привреде о томе. Он је одговорио, и Скупштина је донела одлуку, да се преко тога пређе на дневни ред. Ви то знате те по томе није било потребно да ствар јучерашњу понављате.

Сад прелазимо на дневни ред. На дневном је реду претрес предлога г. Пере Максимовића о укидању полициског надзора над политичким кривцима.

Пошто г. извештач није дошао то ће га заступити секретар г. Љуба Ђирић.

Извештач Љуба П. Ђирић прочита речени предлог (стр. 421), за тим мишљење Државног Савета и мишљење одборско.

Потпредседник — Тражи ли ко реч, да говори у начелу о овом предлогу? (Не тражи нико). — Објављујем, да је Скупштина примила овај предлог у начелу.

Сад прелазимо на претрес у појединостима.

Извештач прочита став 1 (иста страна).

Потпредседник — Прима ли Скупштина став 1? (Прима).

Извештач прочита став 2.

Потпредседник — Прима ли Скупштина став 2? (Прима).

С овим је свршен први претрес овог предлога.

На дневном је реду даље предлог о повластици за изразу свиле.

Извештач Радисав Митровић прочита предлог (стр. 600), за тим мишљење Државног Савета и одборско мишљење (стр. 1002).

Потпредседник — Тражи ли ко год реч, да говори о овом предлогу у начелу? (Не тражи нико). Прима ли Скупштина у начелу предложену повластицу? (Прима). — Објављујем да је Скупштина усвојила овај предлог у начелу.

Сад прелазимо на претрес предлога у појединостима.

Извештач прочита чл. 1 (стр. 600).

Потпредседник — Прима ли Скупштина чл. 1? (Прима).

Извештач прочита чл. 2 (иста страна).

Потпредседник — Прима ли Скупштина чл. 2? (Прима).

Извештач прочита чл. 3.

Потпредседник — Прима ли Скупштина чл. 3? (Прима).

Извештач прочита чл. 4.

Димитрије Димовић — Код овог члана имао бих ово да приметим. Овде се повластичар ослобођава од плаћања непосредног пореза, за време концесије и док фабрику не подигне, међутим не помиње се ништа о општинским и окружним при-

резима. Ја ћу да напоменем случај да је парафинска фабрика дошла због овог у сукоб са општином. Знам да је у концесији за фабрику за конзервирање свиња то нарочито поменуто. За то мислим, да и овде треба да се каже ослобођава ли се од тих приреза или не?

Министар привреде К. Таушановић — Свакојако, господо, прирези се одређују на основу непосредне порезе, и кад нема непосредне порезе — кад нема основе — онда се не може подизати ни кров, не може се тражити ни прирез. Кад се повластичар ослобађа од непоср. порезе, онда се разуме, да се ослобађа и од приреза, који се само на основу непоср. порезе могу разрезивати.

Димитрије Димовић — Ја немам ништа противу тога, него знам да у закону није то изреком речено, да где стона непосредне порезе не постоји, да се ту не може ни прирез рачунати.

Министар привреде К. С. Таушановић — Та је ствар о парафинској фабрици била и пред Државним Саветом, и она је расправљена у томе смислу, као што вам сад овде казујем.

Потпредседник — Претрес је свршен. Прима ли Скупштина чл. 4 као што је прочитан? (Прима).

Известилац чита чл. 5.

Потпредседник — Прима ли Скупштина прочитани чл. 5? (Прима).

Известилац чита чл. 6.

Потпредседник — Прима ли Скупштина прочитани чл. 6? (Прима).

Известилац чита чл. 7.

Димитрије Димовић — Чланом 1 ове повластице каже се: да се њему даје повластица на „растурање“ семена, међутим овде у чл. 7 помиње се да се производња семена забрањује свима другима сем њему — повластичару. Кад он изврши растурање семена, онда свакојако и производ добивени од тога семена искључиво он откупује. Али се овде ништа не помиње, да ли ће он добивено семе да откупи? — Иначе значило би да произвођачи немају права на ту производњу и били би приморани да то семе баце.

Министар привреде К. С. Таушановић — По овој концесији повластичар се обвезује да ће свакоме, који се буде јавио, да да семена колико му треба, али у исто време задржава право да несме нико да растура семе сем њега. То право он задржава из овога узрока: што се семе од свилених буба врло лако измеће. Осим тога семе мора под особито спремним условима да се добије, иначе лако се јављају разне болести код свилених буба. Та околност нагнала је државу и данас, да семе које се растура за производњу подвргне најпре испиту.

Потпредседник — Претрес је свршен. Прима ли Скупштина прочитани чл. 7? (Прима).

Известилац прочита чл. 8.

Ђока Брачинац — Ја бих имао једну малу примедбу код овог чл. 8 да учиним. Овде се каже: за време трајања ове повластице не може се никоме другоме дозволити да купује чауре у земљи. Наравно ова повластица чим ступи у живот, повластичар може одмах да забрани куповање ових чаура у нашој земљи. То ми изгледа као неки монопол а нарочито још и с тога, што у члану 18 овога пројекта стоји: да ће повластичар тек онда подићи фабрику за израду свиле, кад се може да производи 100.000 кг. чауре. Међутим до подизања ове фабрике може да прође време од 10 година и тај ће повластичар да монополише ову производњу, коју наш народ производи, па ће казати: само ја имам право да купујем чауре и нико други, и кад нема конкуренције онда ће оне да буду много јефтине.

Ја бих молио г. министра или г. известиоца да ми ово објасне.

Министар привреде К. С. Таушановић — Бојазан коју износи г. посланик Ђока Брачинац уклоњена је. Сам од-

бор смањено је ову производњу од 100000 кг. на 60000 кг., дакле кад се почне да производи 60000 кг. чаура, одмах је он обавезан да подигне фабрику за испредање и израду свиле. Друга је једна околност, која сведочи да оно неће трајати 10 година, што се данас код нас производи до 30000 кг., а пре 20 и 23 година производило се на 250000 кг. дакле за последњих 23 године, производња свиле је опала са 90%, него што се пре 23 године производило. Значи чим се појави један моћан радник да покрене ову производњу, онда ће се без сумње одмах првих година ова производња подићи на 60000 кг., нарочито кад има кушаца, који ће да купују по цени која је у Лиону и Милану. Дакле, чим има купаца, одмах ће та производња да скочи, јер прилике су код нас врло повољне за ту производњу.

Потпредседник — Претрес је свршен. Прима ли Скупштина прочитани члан 8? (Прима).

Известилац чита чл. 9.

Потпредседник — Прима ли Скупштина чл. 9? (Прима).

Известилац чита члан 10.

Потпредседник — Прима ли Скупштина члан 10? (Прима).

Известилац чита члан 11.

Потпредседник — Прима ли Скупштина члан 11? (Прима).

Известилац чита члан 12.

Потпредседник — Прима ли Скупштина члан 12? (Прима).

Известилац чита члан 13.

Михајло Веселиновић — У овом члану наређује се да ће комисија према цени испреденој свили у Милану и Лијону да одређује и цену — коконама — чаурама по коју ће повластичар куповати од наших произвођача. Ја мислим, да би требало овде додати још: но минимум ове цене не може бити мања од 2 динара. Јер реџимо, ако буде цена испред. свиле од 50 дин. на више, онда ће по овој одређеној сразмери повластичар и чауре — коконе — платити. Али ако цена свили буде испод 50 д. онда ће он чауре — коконе — плаћати испод 2 д. можда 1—1.50. килогр. што би била врло мала цена. А без сумње да ће повластичар вешто удешавати, те ће извештајем из Лијона и Милана, цену свили увек испод 50 д. доказивати.

Друго што имам да приметим, то је овде у последњој тачки где се каже: које чауре долазе у другу класу — шкарт уредиће комисија састављена по члану 12) у споразуму са повластичаром на основу у напред углављених мустара, које ће се запечатити и деиновати код министарства нар. привреде. И такове чауре — коконе — шкарт плаћаће у пола цене. Господо, то је врло незгодно, јер он може да са комисијом подведе у другу класу — шкарт — чауре целу годишњу производњу са врло малим изузетком и онда онај, који би имао 2—3 киле а који му је стављен у шкарт, требао би долазити овде у Београд код министарства нар. привреде и да тражити мустре да сравњује, што мислим да је врло тешко и скопчано са трошковима. Ја мислим да ће их он пре бацити него што ће он то урадити.

Дакле, то треба да се избегне тиме, да он мора да их прими и да се ове мустре налазе у начелству, те да онај произвођач бар може доћи у начелство да сравни чауре са мустрама, па да се оцени да ли су добре или не, јер на овај начин није ништа постигнуто.

То би дакле молио да се исправи.

Министар правде К. Таушановић — Господин посланик Михајло Веселиновић није добро схватио смисао овога члана. Па то се и разуме да ће комисије имати мустре код себе и да ће према њима ценити те чауре. Кад почне комисија да ради, она ће као што рекох, имати мустре код себе, па ће с тим мустрама да сравни оне чауре, које овај повластичар купује. А биће и један екземпляр те мустре у министарству народне привреде, који ће стајати као резерва и ко-

мисија ће код себе имати 10—15 мустара, па ће са њима сравнити и видети, да ли је шкарт или није шкарт.

Известилац Рад. Митровић — На прву примедбу г. Веселиновића имам да одговорим. Из ове таблице види се, да кад је цена свиле 50 дин., да ће морати да плаћа кокона 2. дин. Дакле нема бојазни да ће цена кокона бити испод 2 динара.

А што се тиче бојазни да се повластичар не би сложио с концесionarом и о њој нема места. Јер, ако се повластичар не би сложио с комисијом у једном чл. даље вели се: онда ће ту решавати Привредни Савет.

Мих. Веселиновић — Г. известилац хоће да докаже како нема бојазни да ће се кокони плаћати испод 2 дин. Ја обраћам пажњу Скупштине, да се овде каже до 2 дин., и кад се каже до 2 дин., онда он може поћи од 20, 30 пара до 2 дин. Дакле треба избрисати речи до 2 дин. и рећи: но најмања цене не може да буде нижа од 2 дин. по килограму, па било то и друга класа — шкарт — чауре.

Министар привреде К. С. Таушановић — Г. Веселиновић је трговац, он извесно тргује по који пут и са жигом и а по који пут и са брашном. Ја питам г. Веселиновића: кад је цена брашну 30 пара хоће ли он плаћати и жито 32 и више, извесно неће, а зашто? зато што је цена брашну далеко мања, а она је мерило за цену жита. Тај исти однос постоји и код свиле одређене и свилених чаура. То је најрационалнија рачуница. Зна се, да 12 — 15 кгр. кокона дају 1 кгр. свиле. Према томе, кад је цена одређене свиле оволика и оволика, онда је цена кокона оволика и оволика. Та иста сразмера важи и за цену кокона, а цена свиле и кокона одређује се у Милану и у Лијону, јер се тамо месеца Маја доноси свила из целог света, поглавито из Кине и Јапана и тада се чине закључци за целу годину. Ту се одређује цена, и ако цена падне 50 дин., онда ће бити цена кокона 2 дин., а ако ли цена буде већа, онда ће и цена кокона бити већа и ми не можемо тражити од човека да он плаћа већу цену коконима, него што је цена на пијаци.

Потпредседник — Претрес је свршен. Стављам на гласање: Ко је за то, да се члан 13 усвоји нека изволи седети, ко је против нек устане? (Сви седе). — Оглашујем да је чл. 13. примљен.

Известилац чита члан 14.

Потпредседник — Прима ли Скупштина члан 14? (Прима).

Известилац чита члан 15.

Потпредседник — Прима ли Скупштина члан 15? (Прима).

Известилац чита члан 16.

Димитрије Димовић — Код овог члана имам да поменем зебњу, коју је г. Брачинац поменуо односно производње од 60.000 кгр. Г. министар истина даје уверења, да ће производња чаура донети још у првој години 60.000 кгр., но ја би био мишљења да се одреди време, за које ће он ту фабрику да подигне, јер концесија траје 15 година, и до год он не подигне ту фабрику он је ослобођен од порезе.

Концесију он има за 15 година, и он може за дуго време не подићи фабрику, међутим до год не подигне фабрику по чл. 6, он не плаћа непосредну порезу. Према томе мислим да би требало да се одреди докле он треба да подигне фабрику.

Министар привреде К. С. Таушановић — Интерес је концесionarioна, да што пре има овде фабрику за предење свиле. Јер он ће много боље зарадити, кад одмах овде из кокона свилу преде, него да их шаље у Италију. Али за подизање фабрике претпоставља се, да се капитал може рентирати, који је у фабрику уложен. Дакле, први је услов зато, да буде довољно материјала за фабрику, а ми наравно да не можемо прописати рок времена, кад ће материјала бити довољно да се фабрика подигне. Машинерија и у опште цела конструкција једне фабрике изискује да се уложи извесан и то по већи капитал. Рецимо да један парни млин кошта на

200000 динара и мислим да је извесно да паметан трговац неће подићи никад парни млин, који кошта 200000 ако има да меље само 20000 кгр. жита, јер му се уложени капитал не би рентирао. За то концесionar и тражи, да се производњом кокона осигурају услови за подизање фабрике. Чим види, да материјала за прерађивање има довољно, он се обвезује да ће подићи фабрику. Одбор је поставио услов, да кад производња чаура достигне 60.000 кгр. да је концесionar дужан подићи фабрику. Ја мислим, да је то један добар рачун и да је довољно јасан да тако треба да буде.

Известилац — Имам да напоменем г. Димовићу још и то, да у идућем чл. каже се: ако повластичар не подигне фабрику, кад се констатује, да се у земљи производи 60.000 кгр. онда губи повластицу и кауција му пропада. Дакле нема никакве бојазни, коју г. Димовић напомиње, јер концесionar мора подићи фабрику, чим производња чаура достигне количину 60.000 кгр.

Потпредседник — Претрес је свршен. Стављам на решење: Усваја ли Скупштина чл. 16? (Усваја).

Известилац чита члан 17.

Потпредседник — Прима ли Скупштина прочитани члан 17? (Прима).

Известилац чита члан 18.

Потпредседник — Прима ли Скупштина прочитани члан 18? (Прима).

Известилац чита члан 19.

Потпредседник — Прима ли Скупштина прочитани члан 19? (Прима).

Известилац чита члан 20.

Коста Јуришић — У овом члану има мало наследствености. За давање повластице по Уставу нужно је скупштинско одобрење, па ту повластицу после министар, по овоме члану, може сам преносити на кога хоће. Ту су могуће злоупотребе свакојаке. И зато, ја би био мишљења да се усвоји примедба Државног Савета, који је овај члан врло лепо стилизовао, и који гласи: „повластичар може једино на своје законе наследнике пренети ову повластицу, а на друге само по одобрењу законодавне власти.“

Министар привреде К. Таушановић — Било да усвојите једно или друго гледиште, ја ћу вам казати начелно како мислим о овој тачци. Законодавно тело даје концесије, његов је задатак да у начелу оцени, је ли једна концесија корисна или не, и кад нађе да је корисна, онда је одобрава без обзира ко је добија, а министрова је дужност да гледа да ли је концесionar саморап човек и капиталиста, и је ли способан за тај посао. При решавању ових концесија о свима појединостама треба да се стара законодавно тело, али и код ове концесије, као и код свију других концесија, ја држим да је главни задатак законодавног тела, да каже своје мишљење да ли ће концесија благотворно утицати на развитак ове или оне привредне гране, је ли, дакле, у начелу корисна или не, без обзира на личност којој се даје. Ја држим да у то законодавно тело не треба да се меша, пошто су овде постављени услови, под којима концесionar може да ради, и са свим је све једно да ли ће је добити Јанко, Марко или Здравко.

Коста Јуришић — Ја, господо, држим да је свакојако боље да право пренашања концесије припада Скупштини. И за то остајем при првашњем мом предлогу. Ја бих молио ако има господо посланика да ме потпомогну. (Не потпомажу га.)

Потпредседник — Претрес је свршен. Прима ли Скупштина овај члан? (Прима.)

Известилац чита члан 21.

Потпредседник — Прима ли Скупштина члан 21? (Прима).

Известилац чита члан 22.

Потпредседник — Прима ли Скупштина члан 22? (Прима.)

Известилац чита члан 23.

Потпредседник — Прима ли Скупштина члан 23?

(Прима.)

Са овим је свршен први претрес закона о повластици за свиду.

Погребно је, господо, да се за извесне предлоге, упућене одсецима, изберу одбори, и то, прво, за предлог Косте Динића, о изменама санитарског закона; за предлог Марка Петровића и Јоксима Павловића, о изменама у закону о административној подели и, треће, за предлог проте Милана Ђурића и другова о грађењу жељезнице од Крагујевца до Ужица.

Дајем $\frac{1}{4}$ часа одмора да се изберу одбори.

После одмора

Потпредседник — Изволте чути резултат избора. За предлог закона о изменама у санит. закону, изабрати су: Милош Марковић, Коста Јуришић, Др. Станоје Нешић, Др. Станојло Вукчевић, Сава Величковић, Никола Протић и Др. Коста Динић.

За предлог о изменама у закону о административној подели: Јован Поњавић, Коста Јовановић, Станча Виденовић, Тома Војичић, Сретен Гогоћ, Радоје Костић и Коста Влајић.

За предлог о грађењу жељезнице: поп Новак Милошевић, поп Арсеније Прокопијевић, Милојко Лешјанин, Љубинко Милинковић, Димитрије Машин, Радисав Митровић и Тодор Радовановић.

Молим господу, који су у одборе изабрати, да се после подне састану, и предузму рад. На реду је одговор г. министра унутрашњих дела на интерпелације посланичке.

Министар унутр. дела Јован Ђаја — Слична интерпелација оној јучерањој, коју је на мене упутио г. Богосав Поповић, и ово је, коју је упутио прота Милан Ђурић, Радисав Митровић и другови, односно упада Арнауца на граници окр. ужичког. Питање је у овом.

1. Је ли учињен корак код царско отоманске владе по делу убиства Јована Масловарића буљубаше са карауле на Радешковини, и пограничних стражара: Нешка Респенића и Тадије Угећа, који су враћајући се са јаворске царинаре 14 Новем. ове год. нападнути из заседе од непознатих Турака — Кладничана, и је ли тражено задовољење за прекршај граница;

2. Је ли тражена накнада за породицу погинулих стражара и колика; и

3. Шта је до сада урађено, да се обезбеди живот и имање пограничног становништва од упада и пљачке од Турака из сјеничке нахије.

На прво питање част ми је одговорати ово. Начелство окр. ужичког актом од 24 Новембра № 14.757 доставило је министру, да су непознати Турци, Кладничани, напали 14 истог месеца по подне, из заседе, на Јована Масловарића буљубашу и Нешка Респенића стражара са карауле на „Радешковини“, Тадију Угећа стражара са карауле на Васпљевићима, кад су се ови враћали са службе јаворске царинаре, и том приликом на месту убили Јована, а Нешка и Тадију тешко повредили, од чега је Тадија након четири дана и умро, а поводом овога а 29 пр. мес. предузет је корак да се кривци похватају и казне, и да турске власти са већом искреношћу и заузимљивошћу прихватају праведне зактеве наших власти и употребе мерџа, којима ће се стати на пут овим жалосним појавима, и отклонити могућност тешких посљедица.

До данас није добивен никакав одговор.

Што се тиче другог питања, тј. да ли је тражена накнада за породице погинулих, имам да одговорим да накнада није тражена за породице погинулих, једно с тога: што таква до данас није тражена од стране родбине погинулих, што се морало уложити хитно протест код Турске владе, за поменути напад и повреду границе.

Међутим пошто су убице пначе непознате, то до проваласка њихова, моћи ће се накнадне тражити за породице погинулих и накнада у новцу.

У том погледу порадиће се шта треба.

На трећу тачку имам да одговорим: По делу сваке повреде, сваког убиства, па и за најистинију крађу и пљачку од стране Турака, улаже се одмах надлежним путем протест код царско отоманске владе и навек тражи, да се кривци похватају и казне, а пљачка врати, или им се накнади у новцу.

Ма да је ретко, да су нападачи познати, као што је овде случај ипак онамошње прилике, доприносе у многеме, да се кривци ретко кад пронађу.

Са тога није ни чудо што наши протести остају без стварних посљедица.

Међутим живо се ради између наше и царско отоманске владе, да се изнађе сталан начин за чување живота и имања обеју пограничних држављана, и надати се је да ће се међусобним споразумом спречавати даљи упади и пљачке.

А за сваки случај наша се влада постарала, да су сви погранични стражари оружани сада модерним оружјем и довољно снабдевени муницијом, за случај каквог изненадног упада злих људи. Осим тога, са наше стране и безбедност границе и финансиски интереси захтевају да се повећа, организује и централише погранична служба за што треба већег кредита у буџету.

Милан Ђурић — Ово је друга седница, како у Народној Скупштини одговара министар унутр. дела на интерпелацију народних посланика, због убиства и злочинства на границама, од стране турских држављана. И ја сам управно јадно питање на г. министра унутр. дела, и то не због једног обичног убиства, него због убиства нашег буљубаше Јована Масловарића и стражара, који су служећи и вршећи службу, а враћајући се са Јавора, убијени од Турака Кладничана у нашој страни. Кад би ово било просто злочинство и разбојништво, које се догађа и код других народа, ја не бих занимао Народну Скупштину овим питањем, кад је познато, да о много важнијим стварима земаљским решава, него бих се обратио министру, јер знам, да је и он вољан да води рачуна о безбедности својих грађана, и да штити интересе земаљске, а особито, да штити и наше чуваре граница. Али ја сам овде ово питање јавно упутио, с тога, што оно има далеко дубљих узрока, него што га имају обична таква злочина дела.

Вама ће бити познато, после берлинског уговора, какве су границе дате Србије, и шта је било после тога. Тада се је створила, тако-звана арбанашка лига. Та лига није била састављена од Арнауца, него је она имала основа у самом Стамболу, то је стамболска политика, којом се иде на то, да се изиграју српско народни добици, које је Србија добила од Европе, и да спречи српско јединство у будућности. Вама ће бити познато, а и сваком ономе, ко прати дневну политику, да, кад су Срби и Црногорци хтели да уђу у те крајеве, појавио се неки Али-паша, кога не може да савлада ни сам султан, који је прекршио берлински уговор, и, у место да тај паша буде кажњен, он је био награђен, што се одуширо оружном руком да Црна Гора не заузме Плав и Гусиња, што им је Европа на берлинском конгресу досудила. Турци су том приликом на арбанашком језику сневали песму, како краљеви султанову раздељују земљу и султан пристао, али не да Али-паша.

Кад се узме то, да је на једној страни Србија, а на другој Црна Гора, онда се може видети један систематски план, којим се разноврсна насипа и злочинства чине. А за што се то ради? То се ради, да се народ, који је тамо рођен, и чија је тамо старина, принуди да мора да бежи са свога огњишта или у Србију или у Црну Гору; и кад они отуд побегну, онда се тамо насељавају Арнаути, и то је та турска политика, којом се хоће да постави једна преграда између Србије и Црне Горе, па да се између њих постави нови ланац, који би био тврђи од гвозденог зида.

Ово је, што ме је покренуло, да обратим пажњу Народној Скупштини, те да се не би наше племе бесомучно нападло, и да не би напуштали своја огњишта, те би нам се

после могло казати, да су у тим местима „некад живели Срби, али да их данас нема.“

Није ово једини случај оваких злочина, већ их је прошле године било у самом децембру месецу 19, на граници топличког округа, и ја вас питам, господо, да ли отоманска порта стоји у миру са Србијом. Ви ћете ми, можда, одговорити, да је доста тако, али кад погледате на убиства и на организоване чете, које с времена на време прелазе, и убијају наше стражаре и друге мирне грађаве, и гоне нашу стоку, те тиме не дају мира нашим грађанима, онда ни мање ни више, него би се показало, да не водимо рачуна о безбедности нашој и части наше земље; показало би се, да Србија која гледа на ујединење Српства, не само да није кадра да то изврши, и једноплеменике своје, ван границе, ослободи, но да је малодушна, јер није у стању да очува своју рођену земљу од напада арнаутских.

Ја и опет понављам, господо, кад би престала злочинства, ипак би сличне интерпелације биле поднете влади, јер, господо, таква је политика турске порте, а што г. министар, одговарајући вели: турски посланик показује љубавност, и ми стојимо са портом у добрим и пријатељским односима, ја признајем то, али то је она права византијска политика. Питам, какви су ми то пријатељски односи, кад у месец дана падну као жртва њихове обести, по 20 — 30 живота! Онда, господо, шта из тога излази? Или турска царевина није у стању да одржи своје елементе у границама закона, те да поштују међународне уговоре, или им тако спада у рачун. Ја не могу никако да верујем да она није у стању да одржи ред, јер, кад је она била у стању да се бори са моћнијим царевинама, не разумем, да оне не може да држи своје људе у покорности. Него њима свакако спада у рачун, да покажу да народ српски у Македонији и Старој Србији нема права, да се обраћа Србији, те да од ње тражи помоћи за своје ослобођење, јер је Србија немоћна да заштити своје поданике, и тим систематично иду да увере тамошње Србе о немоћи Србије, од које не би могли да очекују ослобођење, кад није у стању да заштити од убиства своје сопствене поданике.

За то они и шаљу своје чете да нападају нашу границу, да убијају наше људе и они су убили не једног обичног човека, него једног старешину, коме је поверена једна стражара да ту чува не само безбедност имања и живота, него и углед наше државне моћи. Ви ћете дозволити да на истоку, где наша браћа робују, неће помоћи дипломатија, него ће помоћи власт, која има силу, помоћи ће снага, и та наша браћа, кад ми не можемо да прибавимо задовољења за смрт наших старешина, клонуће и постаће права раја, па не сме ни помишљати на своје ослобођење, и ако тако продужи, онда се ничем добром не можемо надати.

Што се тиче изјаве пријатељства отоманске порте, то разуме се, да Србија жели и чини са своје стране, да одржи пријатељске односе са суседним државама и она није учинила никакве неправде Арнаутима, већ им је увек чинила, тако рећи, деброчинства, а за све то она добија то, да од њих гину наши људи, остају толике породице без хранитеља, што све баца рђаву сенку на Србију, као да она не може да заштити своје интересе. Србија је отилатила златом Арнаутима ону земљу, коју су драговољно оставили и ако ју је крвљу откупила, никакво им зло не чини и ето како поступају ови отомански поданици према Србији. — Ја сам чуо да је министар чинио са своје стране што је требао; али ја мислим да се не треба обмањивати дипломатским обећавањима и из Цариграда, па не предузимати никакве боље кораке, јер ако овако буду падале честе жртве наше браће, онда знајте да све дипломатије неће бити у стању да спрече народ српски да потражи себи другим путем задовољења, а тај пут биће она бујица, која ће умети да покоси оно, што народу српском смета, која ће умети да отклони препреке извршења српске мисли и задаће. Народ српски не може да гледа равнодушно

неправде и безакоња и да подноси сваки дан жртве својих синова; он то није могао кад је била турска раја, а сад још мање може, јер и он има јуначке крви, поноса, части па ће да се свети. Ја би желно да г. министар увутр. дела у договору с министром инстр. дела предузму најпотребније мере да се оваквим рђавим поступцима стане на пут, јер то би било у интересу нашег народа и наше државе, у интересу наше части и достојанства.

Они шта више не остављају на миру ни наше светиње и светитеље. Прошле године ушли су у Дечане, задужбину Св. Стевана Дечанског, направили су многе штете, па су чак и кости тог мученика и краља српског узнемирили. То је увредило не само тамошње Србе, него је такав поступак њихов заболоо сваког Србина до дна душе.

Ја хоћу да кажем, а мислим да ће и Скупштина бити вољна да подели то мишљење, да се од стране владе предузму озбиљнији кораци да то извиде и обрате пажњу порти, да она сваког насилника и отпадника казни, па ако она неће, онда да се добро спремимо и да потражимо себи задовољење од оних, који нападају на нашу част и на нашу земљу. Што министар рече да се кривци не могу да пронађу и не зна се који су, то не стоји; они су познати и сва турска власт у Сеници зна а и сав их народ у том крају зна. — Но кад смо у почетку овога века били куражни и храбро се борили против угњетача, данас можемо имати још више смелости да бранимо своју отаџбину и народ српски од оваквог систематичног уништавања. Ја верујем да је г. министар чинио што треба, а надам се да ће и порта од сад енергичније радити да предупреди немиле сукобе између њених становника и наших држављана, који ће морати бранити себе.

Што се тиче стражара српских они су вредни и честити људи и храбри су, јер обично долазе из задруга. Невина крв буљубаше нашег Масловарића као и других наших Срба, који су на граници изгинули, тражи да их Србија не заборави, а правда иште да влада прибави њиховим породицама издржавање.

Министар ун. дела Јован Ђаја — Што се тиче онога, што се дипломатским путем може учинити, то је учињено и могу да вам кажем, да је од стране отоманске владе предузет корак да се ово питање регулише. Отоманска влада има и сама муке, нарочито са Арнаутима, с тога је и пристала да се одреди мешовита комисија за решење овога питања и с једне и с друге стране.

Дакле што се могло учинити учињено је.

Потпредседник — Одговор министров узима се к знању. Изволте чути одговор на другу интерпелацију.

Министар унутрашњих дела Ј. Ђаја — Стојан Рибарац народни посланик, интерпеловао је г. министра унутрашњих дела:

- 1.) Је ли по смрти Адама Богосављевића званично наређена секција његовог мртвог тела?
- 2.) Колико је лекара извршило ту секцију?
- 3.) Је ли при томе суделовала икаква приватна лекарска комисија и ко је ту комисију тражио, а ко је одобрио?
- 4.) Какво је мишљење тих лекара о узроку смрти Адама Богосављевића?

- 5.) Ако су лекари нашли да је Богосављевић насилно уморен: хоће ли г. министар наредити истрагу противу извршилаца тога убијства и зашто то до сада није урадио?

- 6.) Ако је мишљење лекарско обратило т. ј. да је Богосављевић умро од природне смрти, је ли вољан министар да го званично публикује, и зашто то до сада није учинио, кад му је било познато то изношење, које је у почетку интерпелације означено?

- 7.) Мисли ли г. министар да према важности ствари одговори што пре и тада да Скупштини и сва акта о томе, која се у министарству налазе?

(НАСТАВИЋЕ СЕ)